

NAŠ GLAS

Glasilo javnih namještenika u kraljestvu Srba, Hrvata i Slovenaca.

— Cijena u prodaji 1 K 50 fil —
 Naš Glas izlazi u tjednu svakog četvrtka.
 Godišnja pretplata K 72—
 Polugodišnja „ 36—
 Četvrtgodišnja „ 18—
 Za inozemstvo dodati poštarinu. Oglasi po cjeniku.

— Цена у продаји 1 K 50 фил. —
 Наш Глас излази седмично сваког четвртка.
 Годишња претплата K 72
 Полугодишња „ 36
 Четвртгодишња „ 18
 За иноземство додати поштарину. Оглasi по тарифи.

Uredništvo: Ljubljana, Rimaka cesta št. 20/II. Rokopisov ne vraća, ako se ne priloži znak. Dopise u latinici i cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu u Ljubljani. Hrvatske i srbske dopise je pošiljati le potom organizacij, ki so za vsebino odgovorne.

Upravništvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošlje po nakaznici oziroma položnici le u Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/L. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

Dr. T. — Koprivnica:

Jedna statistika.

U »Našem glasu« ie već bilo često jadvokovanja o teškom našem položaju i o prijedlozima, kako da se popravi. Skupštine su tražile, da nam se povise plaće na nekoliko %, jer je sve skuplje opet za toliko %. Kod toga su se dakako iznosili najviše postotci onih stvari, koje su najskuplje, i ako to ne može biti pravilnim mjerilom isto tako, kao i % onih stvari, koje su neznatno poskupile, premda je tih znatno manje. Kad bi se sve računalo prema kojoj danas najskupljoj stvari, kao n. pr. prema papru, koji je poskupio za 10.000% t. j. od 240 K. po kilograma u srpnju, 1914. na 24.000 kruna u jeseni 1918, (a danas?) ili sladoru, koji je već 120 kruna stajao prema okrugloj jednoj kruni 1914., onda bi sve plaće takodjer imale porasti za toliko, što je dakako apsolutno nemoguće, a bilo bi i neopravdano. Do danas je država u pogledu povišenju plaća držala po mogućnosti obzir na poskupljenje onih stvari, koje su najmanje poskupile. U glavnom su danas plaće za neko 800—1000% povišene, dakle je 8—10 puta.

Ali ne može biti mjerilom povišenju plaće ni najviši, ni najniži % poskupljenja.

Za to treba naći povoljniju osnovu, na temelju koje će se tražiti povišica naših beriva.

Poznato je, da danas samo čovjek s fiksnim dohodkom ne može da živi, dok svim drugim staležima ide ne samo dobro, već i daleko bolje, nego prije rata.

Pogledajmo velike industrijalce! Tvornice rade znatno manje, nego li u mirno doba, a industrijalec živi izvrsno. Roba mu na skladištu raste u cijeni od dana u dan. Čemu još i raditi i mučiti se? Što manje robe, to će više tražiti, cijena bit će viša, i bez muke će se zaslužiti milijuni.

Kako je s trgovcima? Dali se javljaju stečajevi? Ni govora! Još nikad nije trgovcima bolje išlo, nego danas. Svi, koji su prije rata nekoliko puta pali u stečaj radi nesolidnosti poduzeća i sl., danas stoje najbolje. Dobro renomirane tvrtke možda žale za prošlim stanjem, dok svi drugi žive vanredno i zadovoljni su, tek što im je žao, da nijesu još i više sakupili para. Jednake stvari u raznih trgovaca stoje posve različito. Čudnovato! Danas nema tr-

govca, kome bi zlo išlo! Nesolidnome pak hazarderu ide najbolje.

Siromašni obrtnici? Mogao bi se raspisati natječaj, i držim, da se takvoga ne bi ni našlo.

Kako su postolari, krojači itd. podigli nerazmjerne cijene, svatko na svojoj koži najbolje osjeća.

Seljaštvo stoji najslabije, ono je prezaduženo i do skrajnosti izrabljeno? Gdje? Ovdje na zemlji? Moguće na Marsu, ali u našoj državi sigurno ne! Seljaštvo je doista prije rata bilo u većini zaduženo i sada se oslobodilo gotovo posve dugova. To mora doista iskreno i bez zavisti svakoga veseliti. Ali je nešto drugo. Tko je nosio u vrećama novac žigosati? Dobro je poznato, da danas seljaštvo drži u rukama ili bolje za gredama, u krevetima, na tavanu itd. silan kapital, koji ide u stotine milijuna. I tomu se mora doskočiti, kao i svakom drugom zlu.

Što je s malim kapitalom? Ti su jedini kroz desetke godina štedili za starost, i uživali od toga kamate, a rat im pojede i samu glavnicu.

Kako ovome posljednjem, tako ide zlo i radniku duševnom i ručnom. Što koristi tražiti povišenja nadnica, koju se dobije, tek onda, kada je već i opet sve poskupilo. Onaj koji je za svoj rad fiksnu plaću (uz neznatne iznimke), ne može da živi i osudjen je na oskudicu, kakovu prije rata nije osjećao, ni najjadnije plaćeni radnik.

Tko će tu pomoći i kako?

Pravu pomoć možemo dakako očekivati samo od sniženja cijena.

A gdje, da to počme?

Industrijalac, trgovac i obrtnik ne popuštaju u cijeni, dok god plaćaju skupo radnu silu. Radnik opet traži povišicu, dok mora skupo i preskupo plaćati hranu, koja je ipak najpotrebnija i čini kod radnika najveću rubriku.

Dakle se olakšanje cijena može očekivati samo od sniženja cijene hrane. Prigovori producenta životnih namirnica da oni moraju sve potrebne industrijalne produkte plaćati skupo i da njihova glavnica nosi neznatne kamate, i da zato oni nemogu sniziti cijenu, stoje na slabim temeljima. Ne stoji, da ratar svake godine kupuje nova kola, plug, motike itd., već se može ograničiti na stariji materijal, dok

jela treba svaki dan. Da njihov kapital (zemlje i blago) ne nosi prema današnjoj vrijednosti kamate, upozorujem na kućevlasnike i male kapitaliste, koji ne dobivaju malo ne nikakvih kamata, a kapitali im se troše. Zato će zemliodielci najlakše izdržati sniženje cijena.

Budući, da mi — na žalost — međutim još nijesmo tako daleko, da osjetimo sniženje cijena, već obratno, to moramo mi javni namještenici misliti nato, kako bismo našem umiranju predusreli. Mi moramo iznesti i zasvjedočiti minimum naših potreba i tada zahtjevati od vlade, da nam taj minimum pruži, ako neće, da trpi uslijed malaksanja i istrošenja pojedinih dijelova stroja i cio stroj t. j. država sama. Držim, da smo patriotizam bar toliko pokazali, koliko oni, koji ga od nas traže, tako da možemo sine ira et studio raspraviti cijelu stvar.

Da to možemo ustanoviti, treba da najprije znamo, kolika je potreba čovjeka namještenika.

U tu ću se svrhu poslužiti statističkim podacima profesora Engliša o proučavanju učiteljskih obitelji u Moravskoj (»Obzor narodohospodarsky« g. 1915.) i primijeniti na naše prilike.

U godini 1913. i 1914. trebala je učiteljska obitelj od 5 članova hrane i to računajući uvijek za cjelu godinu u %:

	Na glavu kg	Na obitelj od 5 članova kg	Cijena za kg K	Ukupno K
Meso (kobasice, suho meso itd.)	48.24	241.2	2.32	524
Slanina i mast	8.04	40.2	2.18	87
Mlijeko (1=kg)	195.—	975.—	0.18	175
Maslac	5.5	25.25	2.37	60
Jaja (20 jaja = 1 kg)	10.6	50.30	1.20	60
Korun	130.—	650.—	0.047	30
So	4.55	22.75	0.30	7
Slador	18.—	90.—	0.88	79
Piće 1=kg	52.27	261.35	0.70	182
Zito (90 kg brašna = 120 kg žita, 11 kg hljeba = 8 kg brašna)	120.—	600.—	0.20	120
				2956.05
				1364

Ali nije hrana jedina potreba, već ima i drugih. Glede toga pokazuje statistika slijedeće:

Izdatak svih potreba (uključivši i hranu) iznosi računajući u postotcima:

Obitelj	S dohotkom od K 3000 bez obzira na broj članova	S više od 4 člana obitelji, bez obzira na razred dohotka	Prosjeck sviju u cijelosti
Hrana	42.2	43.6	41.9
Odijelo i rublje	14.8	17.0	15.7
Stan	7.9	5.7	6.5
Rasvjeta i ogrijev	5.1	4.4	4.7
Ostali izdaci	30.0	29.3	31.2
	100.0	100.0	100.0

Ako se uzme u obzir, da jedino stanovni (ali ne sobe s pokućtvom) poskupiše tek za kojih 20%, to se za god. 1918. ukazuje slijedeća statistika:

	%	
Žito	4	32 (8 X)
Meso	18	72 (4 X)
Ostala hrana	24	180 (7 1/2 X)
Odjeća i rublje	16	160 (10 X)
Rasvjeta i ogrijev	6	48 (8 X)
Ostali izdaci	32	128 (4 X)
	100	620 (6.2 X)

To dakako bilo u godini 1918. i u Moravskoj dok je kod nas drugojačije.

Prema statistici u Našem Glasu od 8. travnja 1920. broj 14. bilo je u nas u Jugoslaviji slijedeće stanje:

Živila:	Količina:	Cena		Mesečna potreba živila za 3 ljudi		Je stalo 1914 mesečno	Stane marca 1920 mesečno
		leta 1914:	meseca marca 1920:	leta 1914:	meseca marca 1920:		
kruh bel	kg	K 16	K 10	30 kg	30 kg	K 4.80	K 300
moka 00	"	48	14	5 "	3 "	2.40	42
moka št. 1	"	40	12	5 "	3 "	2	36
moka za kuho	"	32	10	5 "	4 "	1.60	40
krompir	"	10	6	30 "	30 "	3	180
fižol	"	48	6	3 "	3 "	1.44	18
sladkor	"	48	52	3 "	3 "	1.44	156
kava	"	3	104	1 "	1/2 "	3	52
riž	"	60	38	2 "	1/2 "	1.20	19
meso goveje	"	2	24	10 "	8 "	20	192
telečje	"	2	20	3 "	1 "	6	20
prašičje	"	2.20	28	2 "	1 "	4.40	28
mast	"	2.20	54	4 "	2 "	8.80	108
mleko	liter	20	4	30 lit.	30 lit.	6	120
olje	"	60	100	1 "	1 "	1.60	100
jesih	"	24	5	3 "	3 "	72	15
jajca	kos	05	1.30	30 kos.	20 kos.	1.50	26
kurjava	100 kg	3	80	600 kg	400 kg	18	320
sočivje in zelenjava	—	—	—	—	—	2	100
kuh. pridatki sol itd.	—	—	—	—	—	1	50
perilo	—	—	—	—	—	8	100
Skupaj:						K 98.90	K 2022

Dakle je u nas poskupljenje okruglo dvije tisuće % t. j. poprečno 20 puta skuplje, nego li godine 1914. A plaća? Niti 10 puta više! A odakle razliku namiriti?

Kako iz svega toga jasno slijedi, imali bi plaće javnih namještenika biti povišene najmanje za 2000% t. j. 20 puta, da uopće možemo svoje današnje i buduće potrebe

podmiriti. Ako pak želimo, da naknadimo i onaj gubitak na našem inventaru, pravednost ne može nitko usporavati, to bi plaće trebale biti još i više. Dakako, da se uslijed eventualnoga padanja cijena — o čemu se danas pripovjeda, ali manje osjeća — imadu i plaće regulovati s obzirom na tržište.

Obećavanja smo već imali više nego dosta, a sada treba, da svoje zahtjeve stavimo i oni se moraju ispuniti.

Ako moderna demokratska država imade novaca za vojsku, za devaluaciju vlastite valute, nepotrebne i štetne sekvestre itd. onda treba da imade i za javne namještenike.

Mi nijesmo bili i nećemo biti ničiji robovi, pa ni vlastite države, jer to nije nikome na korist, osim lošim elementima države, koji mogu samo ekonomsko slabo javno namještenništvo izrabljivati u svoje svrhe, dok je materijalno neodvisno javno namještenništvo bar isto takav stup države, kao što je i koji drugi stalež.

Posljedice loše plaćenoga javnog namještenika osjetit će najjače država (carine, porezi, javna sigurnost...) ali neka se onda ne krivi jednog javnog namještenika.

Nije moderna država zato ovdje, da samo štiti jake (velike kapitaliste...) već

vala pozicije posameznih strank, ntkier pa ne čitamo, da bi te stranke vzele v svoj delavni program tudi rešitev uradniškega vprašanja. Obljubili so nam s 1. avgustom pragmatiko, a kie smo še danes! Nimamo niti prave vlade ki bi se mogla baviti s tem vprašanjem! In vendar je nulnost tega vprašanja taka, da se je bati resnih posledic, ki utegnejo nastati za državo vsled skrajne razburienosti državnih nameščenecv zaradi zanikarnosti, ki jo kažejo vlada in vsi okoli nie v vprašanju materialne odpomoči državnih uradnikov. Vlada z zavlačevanjem rešitve tega vprašanja škoduje ne samo državi, nego seveda v prvi vrsti uradništvu, ki je vsled slabe plače že skrajno demolarizirano.

Draginja ne dopušča niti za las in vlada tudi ne stori ničesar za pobijanje iste, ker se hoče vsaka stranka dobrikati svojim bodočim volilcem, kmetom in trgovcem, s skrajno popustljivostjo, tako da ti lahko derejo konsumenta kakor hočejo. Uradnik ne more s plačo preživljati in oblačiti družine pod nobenim pogojem več, in vendar ne sme poziniti sam in ne more dustiti, da mu pogine družina. Posledica tega je, da le uradništvo primorano zamenjati svolo državno službo in iskati si postranskega zaslužka na škodo državne službe. In to stori uradnik s popolno pravico, kajti kdo more od njeza zahtevati, da bi posvetil vse svoje moči službi, ki mu ne daje gmotnih sredstev za življenje! Ali ne samo to, vsak dan nastaja tudi nevarnost večja za podkupovanje uradništva, ki hoče, noče, mora živeti, ki če že ne more počestno živeti, se vrže v sili na nepočestno pot. Kdo je kriv temu, če ne država, ki vodi uradništvo korupciji nasproti! Seveda bode v vojni degenerirani moralist, vzkliknil: »Koruptno živeti je danes moderno: tako se živi v Beogradu pri centralah, čemu bi se v ostalih uradih ne?« Proti takemu zapeljevanju moramo odločno nastopati, ker tu ne gre le za čast in ugled uradništva, nego tudi za ugled države.

Sicer pa je vlada sama najbolj pridna na delu, da spravi uradništvo ob ves ugled. Z ozorčenostjo razpravlja javnost danes delstvo, da hoče vlada izvršiti capitis deminutio državnih uradnikov s tem, da jih oropa pasivne volilne pravice, ne da bi mogla za to navesti kake tehtne razloge. Morda so razlogi samo ti, da se razni gospodie odvetniki in duhovniki rezervirajo za sebe vse državne sinekure in izključijo zato vsako nim na političnem polju nevarno konkurencjo.

Zapostavljati moralno in materialno nas pa hočejo tudi v drugih ozirih. Vzeli so nam pravico do polovične vožnje na državnih železnicah, in danes, ko je že uradništvo itak ves čas obstoia Jugoslavije skrajno zapostavljeno nasproti častnikom, delajo tudi na to, da se nas direktno osmeši pred častniki, katerim se obeta službena pragmatika z največimi moralnimi in materijalnimi ugodnostmi. Znano je, da se posveča častnišk. stanu po večini ono dijaštvo, ki noče ali ne more nabrei in se te torej zateklo v refugium pecatorum, v kadetnico. Medtem ko doseže abiturient v civilni službi po projektirani pragmatiki le osmi razred, bi dosegel njegov tovariš z jednako izobrazbo v vojaški službi avtomatično IV. oziroma III. razred. Teza razreda ne doseže niti 1% uradnikov z visokoškolsko izobrazbo! — Posledica tega načrta postane lahko prenapolnjenje kadetnic in pomanjkanje visokoškolskega nara-

L. S.:

Pokažimo jim zobe!

V eni izmed zadnjih številki »Našega Glasa«, nam je deputacija, ki je šla molođovat v Beograd radi ureditve uradniškega vprašanja in uveljavljenja služb. pragmatike, nasula sladkih tolažilnih besed, ki bi nas nai bile pomirile liki morfil trpečega bolnika. — Ministri so bili takrat polni

da pruža pomoć slabima. Jači će uvijek naći sredstava, da se održe sami. — Videant consules!

*) Ovaj je članak sastavljen u mjesecu aprilu o. g. prema studiji Josefa Pazourka: »Indexy cenové« u »Češka Revue« broj 10.—11. iz god. 1919., naročito s obzirom na statistiku.

sladkih obećani za državne sužnija, na katerega na so pozabili, komai je ta deputacija zapustila Beograd. — Ničesar se već ne sliši, da bi vlada v istini namerala rešiti uradniško vprašanje. V programu strank, ki se rinejo k vladi in polnim koritom čitamo le vprašanja, ki bi utrje-

ščaja, od katerega, lahko rečemo, odvisi nivo kulturnega življenja in s tem bodočnost države.

Vprašamo: s kako pravico zahteva vojni minister za svoje častnike take predprave, ko le vendar svetovna vojna dokazala, da mora v slučaju vojne uradnik-rezervni častnik vršiti navadno še težjo službo v prvih vrstah fronte nego aktiven častnik?

Bil sem štiri leta častnik v svetovni vojni, ki je zahtevala dosti več od častnikov, nego doba mirnega življenja. Reči moram, da sem smatral to življenje v primeri z nabornim delom v civilni službi naravnost za nekaj dopust. Priznavam, da moramo skrbeti za dobro armado, ki bo branila na vse strani našo mlado državo in si vzgojiti dobrih častnikov, a prav tako in še morda bolj važna v bodočnosti je poštena državna civilna uprava. Če Bog da, je era vojn za dalje časa odpravljena in zavlada bode doba mirnega delovanja v državah in med narodi. — Nisem rad zabil teh besed, a ker uradništvo izziva s krivicami, smo dolžni odgovorni gospodi tudi primerno odgovoriti. —

Nadaljne krivice, ki nam jih hočejo vrniti, so podaljšanje uradnih ur in opranje dopustov. Mesto da bi se pri slabi plači število uradnih ur skrčilo, da si uradnik poišče postransko službo, se le začelo z višjih mest pritiskati na podrele urade, ki so danes bolj kakor kdaj preobloženi s posli, da vrše službo tudi v izvenuradnih urah (seveda brezplačno!!), da se poslovanje obdrži v tekočem, kajti sicer se uradnikom odtegne vsak zakonito zaimčen dopust. So uradniki, ki vso vojni dobo niti dneva niso imeli dopusta, a danes se jim odteguje zakoniti dopust. Ako ima profesor pravico oddahniti se na leto več mesecev, bode vendar imel tudi državni uradnik, ki dela v petek in svetek na teden po 50 in še več ur, pravico oddahniti se vsaj 3—4 tedne na leto.

Kakor se vidi, nas hočejo na vseh koncih in krajih prikrajšati, izrabiti in potem vreči v stran kakor izžeto limono — z majhno penzijo, ki ne zadostuje niti, če bi se hranil s samim krompirjem.

Na večjo moč v državi ima uradništvo, ki se je na žalibog ne zaveda. Država je največji kapitalist, ki izžema svoje uradništvo bolj kakor vsak zasebni mogotec. Čim večji in mogočnejši pa je kapitalist, tem večja mora biti sila, ki se mu ustavlja in izsiljuje od nje za življenje potrebne eksistenčne pogoje. Iz tega je razvidno, da je za uradništvo trdna organizacija eksistenčnega pomena, kajti le ona lahko izsili to, kar je za življenje potrebno. Nikdar še ni dala vlada ničesar iz lastnega nagiba, nego je bilo vedno potrebno si izsiliti vsako mrvice priboliška z železno pestjo.

Ker je beda državnih nameščencev, ki si ne morejo več podaljševati pri tej draginji življenja, skrajna, in ker vlada ne stori ničesar za nas, niti za poboljšanje dražine (ampak nasprotno, uvaia zvišane železniške tarife in podražuje premož, kar potegne vse v novo dražnjo) smo mnenja, da se moramo ob 12. uri združiti v močno falango in zahtevati brez ozira na desno in levo svojo »staro pravdo«. Mi ne moremo in ne smemo več gledati, kako vsaka vlada v svojem lovu na bodoče volilce protežira trgovce in producente, ki poljubno diktirajo cene na stroške gladijočega uradništva. Če je dovoljeno gospodi

v Beogradu, ki so se vsedli k polnemu koritu, a ne poznajo grozote dražine in so v prvi vrsti poklicani varovati obstoj države, uganiati strankarsko politične orgije v času italijanskih nasilij in koroškega plebiscita, more tem manj zameriti javnost nam, ki se borimo v svoji bedi za življenje, če nastopimo s skrajno silo in energijo za takojšnje uveljavljenje službene pragmatike in izboljšanje našega materialnega položaja. — Pokažimo jim zobe!

B. — (Bjelovar):

Činovništvo kao politička grupa.

Kako je znano, država nite ništa drugo nego li jedno veliko mediusobno udruženje.

Toj je udruzi potrebno, ako hoće da u svakom pravcu uspieva, da su toj članovi, jedni viešti i marljivii poljodielci, drugi napredno izučeni i ustrajni obrtnici, a treći sposobni i okretni trgovci (uračunav medju druge i treće i industriji:)

To su tri glavne grupe za privredu i sticanje u državi.

Svaka ta privredna grupa za sebe, a onda i svi zajedno trebaju bezuvjetno svoje valiane i požrtvovne pouzdanike, koji ih vode, poučavaju, zastupaju, knjiže njihovo djelovanje itd. jednom riječi, brinu se, da bude to udruženje jedna celina, da ta celina unutar tog udruženja pravilno i dobro funkcioniše te da može to udruženje i sa drugima sličnima udruženjima (državama) u odnošaj i pogodbe stupiti, naročito u trgovini, te na taj način svoj boljak promicati uzimogne.

Ti povjerenici, ta duša, koja spaja i vodi čitavo to državno udruženje i koji dakle kod sticanja društvenoga dobra izravno u najvećoj mjeri sudjeluju, jesu državni namještenici.

Činovnici su prema tomu u sveopćoj (državnoj) privredi jedan od najvažnijih i najpotrebnijih faktora.

No nite se čuditi, što pojedine privredne grupe, naročito seljaci i obrtnici u većem broju, a donekle i trgovci ne vide u činovniku svoga vrijednoga i skroz potrebnoga suradnika, jer činovnik posebno od njih u privredi djeluje, a njihovo vlastito opažanje nite još tako razvijeno, da bi iz sopstvenoga znanja, korisno sudjelovanje činovnika prosuditi mogli, a da se to krivo mnjenje o činovniku u tim grupama i nadalje podržava, imade u tu svrhu žali bože »narodnih učitelja«, koji narod o činovničkom sudjelovanju u toj državnoj zajednici hotimice, protiv svog uvjerenja sasma krivo upućuju, prikazujuć činovnika kao nametnika i nepriatelja naroda, a to samo zato, da se kod naroda ulaskaju i medju njim bez ozbiljna rada na štetu njegovu živu.

Kraj ovakovih okolnosti, da nam je teška borba za našu obstojnost i uzdržavanje sasma je naravno.

U prošlim vremenima uvažavalo te rad činovnika i brinulo se za njega bar vodstvo države, pa je činovnik prolazio razmjerno jednako sa svojima suradnicima, seljacima, obrtnicima i trgovcima, a danas zaboravljen i ste strane, najžalostnije živi od svih svojih državnih sučlanova.

Doduše nite se u prošloj Austro-ugarškoj eri vodstvo države brinulo za činov-

nika, ceneć njegovu neophodno potrebito sudjelovanje u obćenitoj privredi. Jer na ovakove razloge tadanje državno vodstvo, koje je moralo tudinstvu služiti, nite se niti osvrtao, ali je nastojalo, kao i kod svih drugih državnih grupa, da i kod činovnika uzdrži spram sebe političku sklonost.

Sadanje pako narodno vodstvo, ili bolje političke skupine koje se domognu čas jedna, čas druga, državnoga vodstva, ako prem imajo želju unaprediti sadašnju našu državnu organizaciju, pa ma da su osviedočeni, da bez sudjelovanja činovnika, o napredku i boliku u državi ne može biti ni govora, čini se da su ipak odlučile — sve te političke skupine — za časak odložiti sva nastojanja oko unapredjenja obćenitoga državnoga bolika, te se uhvatile mediusobno u koštac, samo da jedna drugu sa brojem svojih političkih privrženika nadjača i time svoje političke želje nametne.

Pa znajuć, da će na političkol poprištu odlučivati jedino velike i kompaktne narodne političke grupe, a da mi činovnici u političkom pogledu neimamo vlastite organizirane skupine, već da spadamo u tom pogledu raznim organiziranim političkim skupinam, pa da smo prema tomu sami po sebi sasma neodlučni za njihove mediusobne političke bojeve — i neosvrću se na nas, evo odatle i nehaj — za strane takovoga pročelnitva — spram činovnika i njegove egzistencije.

Što nam je dakle činiti, da dodjemo u svakom pravcu do uvažanja?

Spram seljaka, obrtnika i trgovca moramo biti u svakom slučaju susretljivii, te im ne samo u uredu nego i u privatnom životu u svakom njihovom poduzeću biti u pomoć svojim savjetom i činom, nastojati što češće doći s njima u doticaj, pa onima izmedju njih, kojima je to potrebno, protumačiti potrebu zajedničkog djelovanja u državni. Time ćemo steći njihovo povjerenje i uvidavnost, da državna organizacija bez valiana činovnika ne može obstojati.

Obzirom pako na nehaj sa strane političkih skupina spram državnih namještenika trebalo bi, ako već nite moguće, da se svi organizujemo u jednu političku grupu — da se nadje sporazum sa bilo kojom političkom, patriotskom skupinom, koja bi zalamčila promicanje interesa javnih službenika, a za koju bi onda prigodom izbora glasovali svi službenici kraljevstva S. H. S.

I na taj način držim, da bi pobudili interes i ste strane za javnoga namještenika.

JOŽEF ZAZULA (Maribor):

Panem et circenses!

Star trik zvitih politikov starega Rima, odvratiti ljudski pogled od javnih poslov, je bil, metati med narod mastne založaje za želo dec in bolj skromno odmeriene koščke njih duševni hranil — panem et circenses —. Kakor utolažiš priklenjeno zver s kosom surovega mesa in skledico vode, tako so dušili zver v človeškem telesu, ki je prebavaloč prepuščala važne kulturne posle njim samim. Tako je končno prešla usoda države in prosvete v roke maloštevilnih družin, ki so izrabljale ugodno pozicijo v prvi vrsti v lastno korist. Zato v zgodovini ne čitaš o ljudski, temveč caesarjevi volji; ta volja pa je predstavljala mišljenje in hotenje znanih

najvišjih desetisočev, ki so imeli tudi svoje spletke med seboj. Končno je nasprotje med najvišjimi tako narastlo, da so uporabljali v politične namene vojaško silo. Toda tudi ta je naposled njim samim zrastle preko glav. Vojaštvo je postalo jeziček polit. situacije, odločalo je povsodi; a ker ta jeziček ni bil vedno tako izbran, da bi imel za cilj glavno idejo naroda: **ohraniti si gospodarsko in politično močno državo**, temveč je stremil z nizkotnim egoizmom le za lastni vpliv, je začel lezti državni voz s ceste pod jarek, dokler ni v njem obličal.

Slabo gospodarstvo, malarija in lenopolitično življenje patricijev, je uničilo celo posestva, ta so uničila trgovino, ki je bogatim posestnikom iz vseh krajev sveta domačala najrazličnejših potrebščin: s pešanjem trgovine so opešale prometne zveze. Ž njim pa je izgubilo občestno prebivalstvo svoj zasluzek, z zaslužkom je izgubil ugled države in mreža, razpredena po vsej Evropi in Severni Afriki, se je pričela trgati. Trgala pa jo je zver v človeku, prišedši do meči in veliave, dajale si duška za preišnie, v strogih melah tekoče robsko življenje. Kakor bi zmanjkalo telesu krvi, je zmanjkalo Rimljanom državnega impulza in — SPOR je prenehal biti. Rimljan je bil namreč vedno le trgovec-politik in politik-trgovec: par km izven prometnih zvez je ljudstvo Keltov, Iberov in Etruskov rimski imperij tako malo čutilo, kakor dandanašnji Kongo moč svojega pokrovitelja. Splošna prosveta je bila le **po redkih mestih**.

Petnaeststolet je preteklo od tega zgodovinsko važnega časa in vendar: če preišljuješ in opazuješ javno življenje dandanes, vidiš, da se razvija po istih načelih kot v starem Rimu; tudi dandanes veljajo panem et circenses — kdor jih ljudstvu da, je njegov gospodar in gospodar države: višjih idej masa ljudstva, žalibog, tudi dandanes nima. Vsa nepregledna množica živi samo v skromnem boju za obstanek od danes do jutri. Stavke in trsti, tržne cene in dovažanje vsakdanjih potrebščin: boji za zaslužkom in bogastvom uravnavajo javno mnenje in moré vsako stremljenje po skupnem delu in skupni reprezentanci kot narod in država. Kakor v polnih črevih tudi v tej masi vse gibanje, a to gibanje se obrača večinoma le **navzdol h posamezniku, ne pa navzgor**, h skupnosti, ki nam daje moč in veliavo med sosedi na širni zemlji.

Medtem pa, ko se je rimska plebs zadovoljila za panem s dolento, sočivjem in domačim vinom, za circenses pa z borbnimi v cirkusu, so dandanašnje množice bolj izbirčne, in morajo torej tudi tisti, ki dele dandanašnji panem et circenses, biti obzirnejši in previdnejši. Dandanes so za obstol vsake države postale imenovane tri besedice tako pomembne, da jih upoštevamo tudi mi in bomo o njih pomenu spregovorili nekoliko besed v naslednjih poglavjih.

(Konec prih.)

Vestnik.

Predlog poverjenišva za socialno skrbstvo. Stanovanjska beda! Toliko, kolikor ravno o tem predmetu, se že dolgo ni razpravljalo o nobenem. Vsa slovenska žurnalistika in javnost je o tem vprašanju tako dobro poučena, kakor Socialno skrbstvo, drž. stan. urad in ljub-

ljanski župan, pa vse je zaman. Reševalo se je pač na najrazličnejše načine. Preteklo leto smo čitali: »V jeseni se sezidajo betonske hiše,« z navdušenjem sprejeto, a vest je hitro zamrla! »Nepriстойnim se odpove stanovanje!« — se je storilo, a vse je ostalo brez učinka. Stanovanjski reveži ostanejo tretje leto brez strehe, brez kuriva in živeža, njih otroci sušični in škrofolozni po bolnicah, sirotišnicah in enakih dobrodelnih zavodih. »Milijonarji« zgrade zdaj par hiš za svoje potrebe, a to je vse. Naša vlada zahteva vse od drugih, a sama ni storila tekom dveh let ničesar. Namesto da bi šlo poverjenišvo za socialno skrb z dobrim vzgledom pred vsemi drugimi, izdaja le papirnate naredbe, ki brez postavne podlage izsiljuje iz drugih, naj store to, kar bi moralo poverjenišvo storiti predvsem samo. Država ima svoje državne gozde, ima kamenolome in ogromno demobilizacijskega stavbnega materijala, a ničesar ne izkoristi za stanovanjske svrhe. Država bi dala lahko nasekati, sežagati in pripraviti lesa, kolikor ga je treba; njeni gozdovi bi nam brez škode lahko dali mnogo krasnih barak. Tu so kaznjenci, prisilni delavci, vojaki, ki so tesarji, mizarji, zidarji: vsi bi delali lahko brezplačno. Med oficirji in podčastniki so arhitekti in inženjerji, ki bi stavbe vodili. Troški bi bili malenkostni. Treba bi se bilo dela samo energično polotiti, in Ljubljana bi dobila udobne, svetle in zdrave barake iz državnega materijala in z državnimi delavci. Poglejte le n. pr. bivšo barako notarja Plantana pod Rožnikom! Od potresa do danes še vedno izvrstno služi za stanovanje! Izplačala se je že desetkrat! Naše poverjenišvo za socialno skrbstvo vse preveč pisari, a vse premalo v dejanju kaže, kako je ljudstvu pomagati. Država ima vsa sredstva in vse delavne sile na razpolago; treba je le, da jih končno začne izkoriščati. Na tisoče kaznjencev, prisiljencev in vojakov le lenari in Bogu čas krade. Naj bi žgali opeko, delali beton, mešali malto, sekali po gozdih, žagali bruna, jih dovažali in pod vodstvom arhitektov gradili barake! Ljudje bodo vsak prostorček radi in dobro plačali, država pa bo imela še dobiček! R. F.

»Samopomoč« v Ljubliani prodaja sledeče blago po naslednjih cenah: čaj »Ceylon« kg po 130 K, kava »Santos« kg po 88 K, kava »Santos« IIa kg po 76 K, kava »Santos« IIIa kg po 60 K, kava »Ceylon« kg po 96 K, kava »Perle« kg po 96 K, cvebe kg po 40 K, rožički kg po 13-60 K, paprika kg po 100 K, poper kg po 86 K, piment kg po 70 K, žbice kg po 230 K, Kolinska cikorijska kg po 20 K, Frankova cikorijska kg po 20 K, sol, morska kg po 3-50 K, sol, mineralna kg po 4-40 K, paradižniki v sodčkih kg po 12 K, paradižniki v dozah kg po 46 K, kis liter po 4-50 K, olje »Soja« liter po 76 K, olje »Soja« IIa liter po 64 K, Rogaška slatina stekl. 1½ lit. 4-60 K, mast kg po 44 K, ičmen za praženje kg po 3-80 K, ičpreni kilogram po 6-80 K, kaša kilogram po 6-80 K, koruzni zdrob kg po 7 K, koruzna moka kg po 6 K, črna moka krušna kg po 7 K, fižol kg po 4 K, slive suhe kg po 21 K, slivovka 37% liter po 54 K, milo ešvegersko kg po 36 K, milo rumeno marseljsko kg po 38 K, milo siciljsko zeleno kg po 30 K, lug za pranje kg po 6-80 K, pralni prašek kg po 6-80 K, soda Ia kg po 6-80 K, plavilo kg po 100 K, sidol v steklenicah, steklenica 2-70 K, krema črna škatlja po 10 K, krema »Hif« škatlja po 4 K, »Triglav« kava zavitek

po 12 K, pšenični zdrob kg po 14 K, veznice črne par 4-50 K, veznice rmene par po 6-50 K, rozine kg po 64 K, mandeljni kg po 150 K, vžigalice 10 kosov 7-40 K, »Kontent« pralni prašek zavitek po 3-20 kron, metle komad po 4-80 K, toaletno milo kos 15 K, toaletno milo kos 16 K, toaletno milo kos 24 K, toale 10 milo kos 26 K, toaletno milo kos 28 K, sveče 8/500, 10/500, 16 na kg, kos po 3-50 K, sveče 10/500, 20 na kg, kos po 4-50 K.

Štraik namještenika bečke munjare i plinare. Prema poslednjim vijestima bečkih novina izgleda, da će štraikujuće osoblje prihvatiti ponudjenu im povišicu sa strane gradske uprave. Zastupnici strukovnih organizacija, koji su prisustvovali višćanijima, takodier su bili za sporazum, ier su općinski zastupnici izjavili, da im ovakovo rapidno i besprekidno dizanje plaća onemogućuje dalje vodstvo općinskih posala. Namještenici munjare su tražili 40 % na svoje plaće, koje iznosi 600 do 750 K tledno. Pošto ih ima oko 4000, značilo bi to opterećenje budžeta za 40 milijuna kruna. Sa strane gradske uprave ponudjena je povišica od 15 %, što bi činilo svotu od 16 do 17 milijuna kruna. Namještenici plinare traže manje novaca, ali zato zahtjevaju koksa: za neoženjene 10, za oženjenog s jednim dietom 20, a sa više diece 40 kilogr. na tledan. Oval je zahtiev odobren. Zanimljivo, da je štraik uslijed obustave tramvaia stajao općinu samo jedan dan preko 2 mil. kruna. Općinstvo osudinie štraik radi poremećenja prometa.

Središnjica za opskrbu javnih namještenika u Zagrebu priopćuje nam povodom članka o dimnjačarskim pristojbama slijedeće: U Hrvatskoj i Slavoniji povišene su od 1. travnja 1920 dimnjačarske pristojbe za 700%. Tim povodom svaljeni su svi dimnjačarski troškovi na stanare. Kućevlastnik imade sada samo zadaću, da dimnjačarske troškove razdjeli na stanare prema broju soba. — Za jedan srednji, dakle činovnički stan — iznašali bi dimnjačarski troškovi mjesečno 4-6 kruna. Središnjici stiglo je bezbroj pritužba, da kućevlastnici od stanara (činovnika) traže za srednji stan po 20 do 30 kruna mjesečno; — pritužitelji pitaju što da učine. — Povodom tim uvrstila je »središnjica« u javna glasila noticu, kojom se stanari u opće, dakle i svi javni namještenici upućuju, neka dimnjačarske račune prije isplate po nadležnim oblastima obrediti dadu. U Zagrebu, dne 31. srpnja 1920.

Spor izmedju ministra financija i saobraćaja. Iz Beograda javljaju, da je izmedju ministra financija i ministra saobraćaja došlo do oštrog sukoba, ier je ministar financija uskratilo dotacije za prošla dva mjeseca, tako da je sad nemoguće nabaviti ugljena, popraviti vagonne i platiti osoblje. Uslijed toga opstoji opasnost, da bi moglo doći s jedne strane do štraika radništva, a s druge strane da će se promet morati obustaviti radi nestašice ugljena.

Suci oslobođeni od vojne dužnosti. Ministarstvo vojno izdalo je naredbu, kojom se oslobadjaju vojne službe do prvoga studena o. g. svi suci, a oni, koji se sada nalaze na vježbi, odmah da se puste kućama.

Štraik poštanskih namještenika u Rumunskoj. Zagrebački dnevnik od prošle sedmice donieli su vijest, da je u Rumunskoj studilo svekoliko poštansko činovnič-

ivo i namješteničtvo u štrajk. Jer vlada nije udovoljila zahtjevima njihove organizacije u pitanju beriva. Kako vidimo, u svim državama oko nas javljaju se štrajkovi pojedinih kategorija javnih namještenika — a dapače i štrajkovi sveg javnog namješteničtva cijelog državnog aparata. Jer čini se da su državni posvuda jednakog kova i ne će da riješe najbitnije pitanje t. i. nesmetanu funkciju državnog aparata — već namješteničtvo mora energičnim svojim istupima, da iznudi svoje pravo. Kod nas u Jugoslaviji, držim, ne može doći do takovih energičnih istupa — jer ovdje štrajkuju ministri — pa štrajk javnog namješteničtva ne bi imao efekta — jedno za to, što ga uslijed ministarskog štrajka ne bi nitko opazio — drugo, što ne bi imao tko, da udovolji namješteničkim zahtjevima. Ili možda gg. ministri čekaju na to, da ih javno namješteničtvo svojim energičnim istupom probudi iz mrtvila i riješi vječite njihove krize i iznudi riješenje svog pitanja, koje ministarski savjet odlaže od mjeseca na mjesec?

Tužbe dalmatinskih poreznih poslužnika. Iz Dalmacije nam stižu opravdane tužbe tamošnjih poreznih poslužnika, koji su prinuđeni vršiti i službu ovrhovoditelja i podčinovnika, a da za to ne uživaju ni plaću ni naslov. Upotrebljava ih se kod uterivanja općinskih, pokrajinskih, te dugova vanjskih ureda, a ne isplaćuju im se ni kilometrina, ni prenoćnica, ni putni trošak. Sav dohodak od tog posla sastoji se u ovršnoj pristojbi, koja je od dobe Austrijske uprave ovamo povišena od 20 na 80 para za svaku ličnu provedenu ovrhu na selu; (u varoši 70 para). Budući, da su uz ovaku mizernu naplatu jedva jedvice proživjeli prošlu zimu, mole ovim putem vladi, da njihov položaj uredi sorazmjerno prema drugim državnim uredima i da im dađe potrebnu službenu odoru, odnosno svotu, kojom bi si mogli takovo nabaviti. Gladni i goli nemogu ni oni raditi.

Pitanje željezničkih certifikata za činovnike. Predstojeće povišenje cijena na željeznicama opetovano razbudjuje pitanje činovničkih certifikata. Obrazloženje vlade, kojim je ona odbila taj opravdan zahtjev, pobudilo je nezgodovanje u krugovima javnih namještenika, jer se pokazalo, da ga ona stavlja u isti red s ljudima slobodnih i unosnih zvanja samo ondje, gdje je to njemu na štetu. Reklo se, da pogodnost za vožnju na željeznicama nisu činovnici u Srbiji ni dosada uživali i da bi se tome protivili privatni namještenici i ostala javnost. Ne znamo, zašto je vladi više ostalo do zlovolje privatnih činovnika, nego do zadovoljstva njenih vlastitih, no mislimo, da je ta pretpostavka uopće bezrazložna. Bankovnim i ostalim namještenicima ide tako dobro, da im zaista takovih obzira ne treba, a sve kad bi se i protivili — valjda državna vlast još ima toliko autoriteta, da se od takovih protesta ne će dati zaplašiti. A to, što činovništvo Srbije nije tu olakšicu prije uživalo, ne dolazi uopće u obzir. Jedno zato, što je ne samo na korist svih nas, ako se dobre uredbe, koje su prije narodnog ujedinjenja bile udomaćene u nas ili u Srbiji, ili u Sloveniji, preuzmu u ostale dijelove sada proširene zajedničke otačbine; drugo zato, što bi i činovništvo Srbije uz današnju skupu željezničku vožnju s veseljem prihvatilo olakšicu, koja ga prije rata, u jeftinim vremenima, nije toliko tištala. Naročitu zlovolju pobudjuje okolnost, što je dječtvu ta olakšica podijeljena, dok je činovništvu uskraćena. Ne

kažemo, da ju djaci ne trebaju, ali ju činovnici još i više trebaju. Krupna je omaška ministra saobraćaja bila i ta, što je za simpatične mu Orlove imao pogodnu vožnju, a za pučke učitelje ju onomad nije imao. Time je samo dokazao istinost stare poslovice: gdje ima volje, tamo se nadje i put. Takav se put mora pronaći i za činovništvo, barem za četiri niža plaćevna stepena. Za ove 50%, za više stepene eventualno 25% olakšice.

Pitanje sudskih manipulacionih činovnika. Primili smo više opsežnih sastava o prilikama sudskog manipulativnog osoblja, koji se međusobno tako pobijaju, da nam se čini najbolje, samo glavne prigovore iznijeti i mjerodavnim osobama na srce staviti. Spomenuto osoblje se tuži na činjenicu, da u njih ima mnogo činovnika, koji su već navršili 40 godina službe, a svejednako dalje služe, što kod drugih struka navodno nije. Zatim se nekima krivo čini, što se namještauju u manipulativnu službu sudski podvornici i pisari, koji pred povjerenstvom polože izpit zrelosti, dok se je prije tražilo vojnički certifikat i 4 razreda srednje škole. Ovo naravno nije nikakova nesreća, ako su oni, koji dobe namještenje, sposobni i radine sile; jedino lijenost i neznanje valja žigosati. Isto je tako neopravdan prigovor, da akademski naobražen činovnik ne može kao referent zastupati interese manipulacionog činovništva u onoj mjeri, u kojoj bi to činio jedan bez više naobrazbe. Znanje nikada i nigdje ne škodi. Čim se veći zahtjevi stave na izobrazbu činovnika, tim će država bolje uznapredovati.

Država, koja ne plaća svoje činovnike. Kada smo u prijašnja vremena nešto kritizirali, običavali smo se služiti izrekom, koja se rabi za stare, preživjele države, u kojima je narod pretekao zaostale uredbe; običavali smo govoriti: Ima nešto trula u državi Danskoj. Teško nam je i nemoguće, da tu istu izreku primijenimo na prilike u našoj novoj i mladoj državi, a ipak smo neprekidno prisiljeni iznositi fakta, koja udaraju na trulež. Priznat ćemo rado, da u novo stvorenoj državi valja sve ono tek urediti, što se u staroj gotovo samo od sebe odvija, no zato je dvostruko potrebno da se uprava preda u ruke sposobnih i savjesnih ljudi. Povod ovim riječima daje nam pritužba, koja je stigla savezu iz nekih kotara, kao primjerice Petrinja - Bjelovar, Čazma itd., da tamošnjim aktivnim činovnicima nisu isplaćena beriva za čitav mjesec dana. Umirovljenici pako, te udovice i siročad ostavljeni su i dva mjeseca bez filira. Za ovaku bezsavljesnost i nepažnju nema riječi. U današnje vrijeme, kad se i dobro stojeći ljudi neprestano bore s nevoljom i brigama, ostavlja se činovništvo, koje nema ništa doli one svoje kukavne plaćice, na milost i nemilost lihvaru i kramaru! U plodnim krajevima, kakovi su spomenuti kotari, je činovniku i onako teško, jer ga i trgovac i seljak zbog njegovog siromaštva omalovažuju. Treba zamisliti njegov položaj onda, kad ga država ostavi bez prebijene pare u doba vrtoglavih i bezdušnih cijena. Istina, predsjednik saveza javnih namještenika se je smjesta za stvar zauzeo i kod vlade isposlovaio na log upućen državnoj blagajni u Beogradu, da se zaost beriva tih činovnika, odnosno umirovljenika i siročadi, hitnim putem otpošalje, ali nepodopština ostaje ipak nepodopština. Nećemo se upuštati u stavljanje retoričkih pitanja, kako se takve stvari

uopće mogu dešavati, jer svatko je dužan da nadje odgovora na svoja pitanja. Dešava se evo zato, što se na svim mjestima daje prednost centralističkoj zaslepljenosti, a zapostavlja istinska sposobnost i državnička dalekovidnost. Mislimo, da kraj nešto dobre volje ne bi bilo absolutno nužno, da se svi prihodi naše države šalju u Beograd, prije no što se namire lokalne i regionalne potrebe. Ne samo da činovništvo trpi od neurednog isplaćivanja plaće, već se i vojnički krugovi tuže, da gdjekada prodje dosta teških dana, dok dobe svoja beriva. Znamo, da državne financije nisu sjajne i da nas tereti more duga tako, te svako novorođenče već dolazi na svijet opterećeno sa 4000 K, ali u isplati spomenutih beriva mora se bezuvjetno uvesti red. Naši su ljudi otprije navikli na urednost i točnost, pa ovakav nered budi vrlo loš sud o novom državnim kućanstvu i onima, koji ga vode.

Nekoliko riječi ženskim javnim namještenicima. Kako kod općeg prava glasa prijeti opasnost, da bijedom mučeni izbornici poklanjaju svoje glasove onomu, koji im zato najviše mudja ili obećava, ugrožen je kvalitativni sastav konstituante, koja bi imala biti odraz volje naroda, dakle volje prosvjetljenih krugova. Držimo, da bi stoga bila patriotska dužnost inteligentnih žena, da si izvoje pravo glasa barem u onom opsegu, što su ga stekle za komunalne izbore. Zahtjev je ovog doba, da se žena izjednači s muškarcem u državno pravnom, materijalnom i socijalnom pogledu, no za to nema kraćeg puta, nego da se nju samu potakne na akciju za svoj boljak, da ju se prene iz mrtvila. Samo time će se pitanje političkih prava žene riješiti, a nikakvom reformom odozgo. Zato bi javne namještenice dobro učinile, da si osiguraju pravo, koje ih ide, jer će preko njega ne samo svoje vlastite interese unaprijediti, nego će ujedno koristiti i staleškoj i narodnoj zajednici.

Nezaslišano podražanje železnice. Radi ogromnih izdatkov iza vojske za osebie in železniški materijal je železniški ministar povišao železniške tarife. Na seji ministarskega sveta se je na zahtev ministra dr. Korošca sklenilo, da se začeniš z 20. avgustom povišaju železniški tarifi, in sicer za blagovni promet za 300 odstotkov, za osebni promet za 200 odstotkov.

Shod javnih nameščenecv v Ljubljani.

Službena pragmatika, pasivna volilna pravica, podražanje premoga in železniških tarifov ter junijske draginjske doklade — vse to se je strnilo v en sam protest, ki so ga dvignili javni nameščenci v torek, dne 10. t. m., v napolnjeni veliki dvorani hotela „Union“ proti pokrajinski in osrednji vladi. Ta shod naj bi bil eden zadnjih. Javni nameščenci so povedali vladi zadnje odločno besedo in prično s pripravami . . . Shod naj bi bil vladi resen memento, da tako ne more in ne sme več dalje, in da je javni nameščenec izpraznil gorjupo kupo do dna.

Če se kaj zgodi, naj prevzame odgovornost vlada; organizacije so s svojim delovanjem v pomirjevalnem smislu pri kraju in odklanjajo vsako odgovornost. —

Shod je sklicala na podlagi najnovejših poročil iz Beograda in pod vtisom nezaslišanega podražanja premoga ter po-

višanja železniških tarifov **Osrednja zveza javnih nameščencev in vpokojencev za Slovenijo.**

Shod je otvoril ob pol 21. uri predsednik Osrednje zveze Maks Lilleg. Pozdravivši predsednika Z. J. Ž. g. Iv. Deržiča in predstavivši vladnega zastopnika g. Del Linza, izvaja v pozdravnem nagovoru in nadaljnjem eks-pozēju približno sledeče:

Sirši odbor Osrednje Zveze javnih nameščencev in vpokojencev je smatral za potrebno, da skliče javni shod. Treba je povedati urbi et orbi, da od sedanjih merodajnih faktorjev nimamo drugega pričakovati kakor še večjo draginjo. — Resolucije iz meseca aprila in junija se do danes niso upoštevale. — Večno zavlačenje in izgovori na vladno krizo. — Ali smo mi krivi teh razmer, ki vladajo v Beogradu? — O 25 % povišanju vseh draginskih doklad za nas ni govora. Pravijo, da je sklep ministrstva pravilno interpretiran. — četudi se uslužbencem v Srbiji in Črnigori povišajo vse draginske doklade za 25 %. Nam Pre-nom pa se zvišajo samo draginske doklade, dovoljene z decembrsko naredbo. Edino železničarji dobe isti povišek kot Srbi in Črnogorci, ker se jih vlada boji. — Materijalni del službene pragmatike naj bi se po zatrdilu vlade uveljavil s 1. julijem, odnosno s 1. avgustom t. l. Ostalo pa je samo pri obeh. Oropati nas hočejo pasivne volilne pravice in nas tako postaviti v vrsto zločincev, potepuhov in idijotov.

Gorostasno podraženje premoga in železniških tarifov je na vidiku. — Naravna posledica temu ukrepu bo, da bodo čez noč tudi cene vsem življenskim potrebščinam sorazmerno poskočile. Naši prejemki pa, ki z njimi že danes več ne izhajamo, naj ostanejo isti! Ali moremo imeti vzpričo vseh teh okolnosti še za-upanje do vlade in parlamenta? — Na vsa usta vpijemo, pa nas nikdo ne čuje!

Danes naj čuje vlada in vsi oni, ki se jih tiče, da je konec našega potrpljenja. Kakor vsi drugi sloji, zahtevamo tudi mi, javni nameščenci, takšno vlado, ki bo sestavljena ne iz samozancev, marveč iz zastopnikov, voljenih z ljudsko voljo. Za-što, ven z volitvami!

Dvorano je pretreslo viharno, toda disciplinirano odobravanje.

Za predsednikom Lillegom je poročal tajnik Osrednje Zveze Joža Bekš:

Dne 16. aprila t. l. smo se zbrali javni nameščenci v tej dvorani in zahtevali pragmatiko, ki nam jo je vlada že tolikrat obetala, a nas do danes še vseeno ni ž- vjo osrečila.

Meseca junija je postalo vprašanje službene pragmatike zopet pereče. Zopet je vlada po svojih zastopnikih napovedovala, da se „nešto radi“ in da imamo s 1. avgustom, oziroma — če navzlic pričakovanju ne pojde — s 1. septembrom t. l. pričakovati uveljavljenje materijalnega dela službene pragmatike. In res se je se-stala komisija za revizijo projekta zakona o javnih nameščencih. Podala je ministrskemu svetu načrt, ki glede nje-ga vsaj splošno ne moremo trditi, da bi za vse državne nameščence v obliki prehodne naredbe ne bil sprejemljiv.

Iz naiverodostoinišega vira pa smo doznali, da je član glavne kontrole Milutin Popović brez vednosti komisije za revizijo projekta zakona o javnih nameščencih, ka-tere predsednik je bil — izdelal lastni načrt službene pragmatike ter ga predložil ministrstvu za konstituanto. Ministrstvo je

sicer ta načrt odstopilo v mišljenje imeno-vani komisiji, ki ga je kot nesprejemlivera odklonila in priporočila ponovno svoj projekt, vendar pa s tem do vsej priliki še ni odstranena nevarnost, da bi Popovićev predlog utegnil v ministrskem svetu vse-eno prodreti, čim bi se ne mogel tvoriti koncentracijski kabinet.

Načrt službene pragmatike Milutina Popovića je zgrajen v glavnem na onih temeljih kakor srbski zakon o plačah. Za podlago mu je služila službena pragmatika gradianskega reda. Nie »vrline« bodo znane večini zborovalcev iz »Našega Gla-sa«. V materialnem delu je sicer ta pro-jeekt boljši od Petrovićevega načrta, ki ga je osvoila večina komisije, vendar pa bi v splošnem ustvarili razmere, ki bi pri nas absolutno ne bile vzdržljive in za katere se že s stališča objektivnosti ne moremo in ne smemo ogrevati. Odpadli bi namreč činovni razredi, odpadlo pa bi tudi sedanje avtomatično napredovanje, ki nam je bilo ob ugodni kvalifikaciji doslej zatamčeno s službena pragmatiko iz leta 1914. Plače bi se povečale percentualno. Naivečjih po-viškov bi bili deležni državni svetniki, ka-sacijski sodniki, člani glavne kontrole in načelniki ministrstev. Pri teh bi znašal po-višek dosedanjih temeljnih plač 140—150 odstotkov. V ostalem pa bi dobili ministr-stvom prideljeni uradniki večje poviške, kot drugi izvenministerijalni uradniki. Slednji bi prejemali samo 60—120% povišek. Dvomimo, da bi bil ta sistem dober. Sloni namreč na slabi osnovi. Srbska za-konodaja v plačah državnih nameščencev je zelo raznolika, da ne rečemo nepravilna, ker je sestavljena iz vseh mogočih za-konov raznovrstnejših dob in določa za različne funkcionarje z isto odgovornostjo in kvalifikacijo različne prejemke. Novejši zakoni določajo boljše plače (n. pr. sodni-kom, profesorjem, blagajniškimi uradni-kom), dočim predpisujejo zakoni starejše dobe povsem nezadostne službene prejem-ke. Vsled takšnih anomalij se dogaja, da imajo celo isti položaji v enem in istem mi-nistrstvu različne prejemke.

(Sekretari carinske direkcije, ministr-stva financ imajo n. pr. manjše plače od sekretarjev direkcije državnega računovodstva istega ministrstva).

Umevno je tedaj, da takšna zakono-daia ne more biti osnova za enotno služ-beno pragmatiko, ki naj bi to bili deležni vsi državni nameščenci, tako oni v Srbiji kot izven nje. Ako bi se na tako neenako in krivično podlago naslanjali še percentu-alni poviški, kakor to nameria Popovićev osnutek, tedaj bi se ta neenakost samo še potencirala. Popović v principu ne odklan-ja avtomatike, ker to v obliki periodičnih poviškov vsaj stvarno vzdržuje. Občutno razlika pa bi prikazovala forma, ker obsto-je periodični poviški samo v okviru enega in istega položaja recimo enega in istega činovnega razreda, ne pa med enim in dru-gim razredom, kakor predlaga načrt ve-čine.

Ker je večinski načrt zgrajen na te-melju naših dosedanjih činovnih razredov ter na podlagi avtomatičnega napredova-nja iz enega v drugi činovni razred, je v Srbiji tako pri višjih, kot pri nižjih državnih nameščencih razširjeno neutemeljeno mnenje, da znači od komisije osvojeni načrt prosto kopiranje avstro-ogrskega si-stema. Zato se čujejo vsepovsod opazke: Čemu prevzema naša vlada, demokratska država zakone birokratske in propale Av-

strije? Predvsem nai tem gospodom po-vemo v pomirjenje, da obstoji sistem čin-ovnih razredov tudi še danes v Nemčiji in v vseh modernih državah in da ga je mala Črna Gora smatrala za najbolj prak-tičnega in kot takega uvedla leta 1914. za svoje nameščence. Na drugi strani pa je obsežena v maioritetnem načrtu pragma-tike popolnoma drugačna avtomatika, ka-kor je obstojala v avstro-ogrski državi. V Avstro-Ogrski se je izvajalo pred letom 1914. samo avtomatično napredovanje iz ene plačilne stopnje v drugo, toda v istem plačilnem razredu, ne pa iz enega v drugi plačilni razred, dočim se je časovno na-predovanje iz razreda v razred uvedlo šele s službena pragmatiko leta 1914. Tudi tedaj pa samo z omejitvijo, ki to predpisu-jele osnovna določila o kvalifikaciji. Da more uradnik srednjih sposobnosti avanzi-rati do postavno normiranega činovnega razreda in si na ta način zagotoviti svoj obstanek, ne da bi se mu bilo treba izpo-stavljati birokratski ali politični samo-volji nadrejenih organov, vse to je bil plod dolgoletne borbe naš organizacij javnih nameščencev, ki so ustvarile moderno pragmatiko, kakršno si je želel — da ne omenjamo materialnega dela, ki se je sa-mo ob sebi umevno že takoi s pričetkom vojne preživel — ter drugih detallov — v splošnem vsak izmed nas. —

V Beogradu se je vršil pričetkom me-seca julija shod javnih nameščencev. Izre-ke se je za manišinski, t. i. za Popovićev osnutek. Ni nam znano, da li se je ta shod pravilno zaključil in če so bili zborovalci vsaj nekoliko informirani o dobrih in slabih straneh tako enega kot drugega projekta. V obojem primeru pa sta imela minister Protić in vlada pred seboj ne le oba načrta, marveč tudi njihove motive ter ves drug za razsojo sprejemljivosti potrebni material. Zato smo mnenja, da bi bila njih dolžnost, rešiti to vprašanje na tak način, ki ne bo ščitil samo interese posameznikov ali posameznih kategorij, kar bi zna-čilo ustvarjati privilegije, temveč vseh državnih nameščencev sklopi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Osrednja Zveza je, kolikor ji je bilo mogoče, oba načrta proučila ter prišla do zaključka, da mora enodušno z drugimi pokrajinskimi zvezami manišinski Popovićev načrt od-kloniti. Ta razlog utemeljujemo z dej-stvom, ker ne nudi Popovićev načrt v no-benem oziru zadostnega jamstva, ki bi za-ustavilo sedanje protekcionarni in reakci-onarni režim, nasprotno bi se z njim sedaj vladaoče nezdrave razmere pri zasedbi državnih služb le še bolj razpasle. Vsega tega večinski predlog službene pragmatike ne pozna. Bil bi tako za Srbe, kot za Pre-čane — vsaj za prehodno in začasno dobo sprejemljiv.

Za primer pa, da bi iz kakršnihkoli razlogov ministrski svet ne sprejel niti prvega niti drugega načrta bi morali zahtevati, da se vzdrži še nadalje naša do-sedanja službena pragmatika, ki je zgra-iena na popolnoma zdravi in še vedno mo-derni podlagi. Naloga vseh organizacij bi seveda potem le še bila, da nien materialni del današnjim razmeram primerno pri-lagode.

Na vsak način pa smatramo tudi načrt večine samo za provizoričen. Nared-ba, ki bi izšla iz tega projekta, ne sme imeti traine veljave in se mora nadome-stiti z vsestransko modernim, po rednem parlamentu sprejetem zakonu. Radni par-

lament na more ustvariti samo ljudska volja. narod sam. Tudi javni nameščenci smo del naroda in imamo kot taki svoje pravice. Tem pravicam se prostovoljno ne moremo nikdar odreči. pa naj nas jih skuša oropati tudi paragraf 15.

V naših srcih živi zavest, da pride čas, ko paragraf brez volje naroda ne bo imel več življenja. marveč bo značil samo še vijugasto skrivljeno znamenje na koščku papirja.

Za tajnikom Bekšom je povzel besede tovariš Drago Vojska:

Zdi se mi, da smo javni nameščenci vzel unionsko dvorano v zakup, kakor da so shodi za izbruh nezadovoljnosti edino naše sredstvo. Ajdi na shod, da damo duška svoji nevolji, da stavimo vladi bolj ali manj ostre resolucije, da malo pozabavljamo, da damo k večjemu še kakšen termin, ako do tega in tega časa ne ugodit našim zahtevam, ker odklanjamo sicer vsako odgovornost, pa smo zopet mirni in zadovoljni. Jaz pa sem za svojo osebo uverjen, da smo bili ob vsaki priliki, ko smo poslali vladi resolucijo ali deputacijo, še predno je bil shod končan, v srcu trdno prepričani, da smo govorili zastoj. In zakaj? Zato, ker se samih sebe bojimo! Ob vsaki priliki smo povdarjali, da ne gremo na cesto. Če pa si koga vprašal, na kak način naj vse to dosežemo, je zmigal enostavno z rameni češ, potrpi. Toda odslej uberimo druge poti! Po tem potu ne smemo več naprej, sicer bomo trpeli, da bomo dotrpeli!

Ravno ta naša bojazen, ali pa — če hočete — zavest, da ne gremo na cesto, daje vladi povod, da nas obrca kadar in kolikor hoče. O tem, kaj nam niso dali ne bom govoril, ker sta to povedala oba predgovornika.

Moja naloga je samo, da vam povem, kaj so nam dali in kaj so nam vzeli!

Tovariši, tovarišice! Med tem, ko smo mi čakali, kdaj nam izplača vlada 25 odstotkov, o katerih sta nam delegacija in »Naš Glas« poročala, so gospodje v Beogradu sklenili, da so vsi javni nameščenci v Jugoslaviji — oprostite izraz — norci. Sklepali so to najbrž iz tega, ker nismo reagirali na brco, ki smo jo dobili z 10 % poviškom vseh drag. doklad. In glej, sklenili so, da se nam mora vsled tega vzeti pasivna volilna pravica! Ponosni smo lahko! Radi nas, tako velikih ničel, so se — kakor pravijo — pametni in veliki gospodje ministri sprli in vlada je demisionirala. Kdor to verjame, ta naj živi v dobri veri še dalje, jaz pa sem drugačnih misli. O razlogih demisije ne govorim, ker to ne spada na ta shod; pokazali pa so sami gospodje ministri, kaj je bil pravi vzrok kabinetne krize. Vprašanje volilne pravice javnih nameščencev je bilo kaj kmalu rešeno, sledilo pa mu je vprašanje, ki nese, vprašanje izvoza koruze in živine. Gospodom se mora priznati, da so brihtne glavce. Oni vedo, da javni nameščenci pri prihodnjih volitvah ne bodo volili ž njimi, zato so nas kratkoma prodali!

In tako je prišlo, da danes v birokratični, ali če hočete demokratični Jugoslaviji nimajo pasivne volilne pravice: norci, javni nameščenci in zločinci!!

Da gremo tako naglo nazaj in da se postopa z nami na ta način, tega smo krivi sami. —

Vedno povdarjamo, da ne smemo in ne moremo na cesto, ker to ne dopuščajo višji državni interesi! Le pogledimo, kaj je višji državni interes onim, ki nas vedno opozarjajo nanj. Medtem, ko smo na eni strani čitali, kako se godi našim bratom v Primorju, ko so na Koroškem spletkarili Italijani z Nemci, so gospodje v Beogradu izdajali komunikacije o zavezniški zvestobi, sprejemali redove nam tako naklonjene antante in skušali ustreči našim vrlim zaveznikom s tem da nastopimo proti Rusiji. In vse to iz višjih državnih interesov!

Podražili so premog, zdaj železnice, ljudstvo mora stanovati po vagonih kamor bomo prišli skoro tudi mi, ker so ljubljanski »režeži« za katere pretakajo kapitalistični listi krokodilove solze, začeli uradništvu odpovedovati stanovanja. O vsem tem pa kapitalistični narodni predstavniki in njih glasila molče kakor grob. Molče tudi njih glasila — iz višjih državnih ozirov.

Danes se molči v Jugoslaviji o vsem, kar bi bilo v korist ljudstvu in v resničnem interesu države.

Tovariši in tovarišice! Skrajni čas je, da se primemo odločnosti! Ne smemo se bati ceste, nasprotno, pripravljeni moramo biti, da bomo šli na cesto, in sicer skupaj z vsemi, ki zahtevajo pravico! Mi zahtevamo volitve in če nam jih ne dajo zlepa, jih bomo zahtevali na cesti. Mi zahtevamo možnost poštenega življenja. Če nam je ne dajo zlepa, jo bomo zahtevali na cesti. Dovolj dolgo smo trpeli in se zadovoljevali s shodi. Pokažimo končno zobe! Kadar pride čas, tedaj stojmo vsi kakor en mož! A ne samo državni nameščenci; za nami mora vse, kar zahteva ureditev razme in ljubi domovino! Naša dolžnost je, da rešimo državo tudi tedaj pljavk, ako se te pljavke imenujejo ministri in narodni predstavniki. —

Dovolj naj bo našega idealizma, dovolj naših protestov, pripravimo se na čas, ko bomo pokazali svojo silo, svojo moč! Tedaj pa roko v roki z vsemi, ki trpe in katere danes izmoggava kapitalistični sistem par nasilnikov, ki so se postavili za ministre. — Naj nam ne bo misel na cesto grenka! Pripraviti se moramo nanjo in v njenem znamenju organizirati. Stojimo namreč pred odločitvijo: cesta ali pogin!

Ne povsem stvarnemu in shodu primernemu izvajanju tovariša Vojske je sledilo dolgotrajno in burno pritrjevanje.

Predsednik Z. J. Ž. Iv. Deržič pozdravi shod v imenu svoje organizacije ter izjavi popolno solidarnost z javnimi nameščenci. Omeni kapitalistično velepodjetje trboveljsko premogokopno družbo, ki je sporazumno z deželno vlado na nezasišlan način zvišala ceno premoga. V marcu 1920 je stalo 1000 kg. trboveljskega premoga na dom postavljenega 275 K. Po uradnih informacijah bo vsled zvišanih cen od 20. avgusta 1920 dalje stala ista količina premoga 425 K, prevoz po železnici 210 K, prevozniki stroški v Ljubljani 70 K, skupaj 705 K. Torej za 430 K več kakor pred 6 meseci in to samo pri množini od 1000 kilogramov. Z Dunaja so prišli strokovnjaki do zaključka, da je premog poceni. Ko smo pršali našo vlado, zakaj je to pripustila, je izjavila, da je trgovina prosta. Ministrstvo saobračaja pa je odgovorilo na zadevno vprašanje, da določa cene deželna vlada. Minister dr. Korošec je izjavil, da je tudi on, oziroma njegova stranka protestirala proti podražitvi, pa ni dosti zaleglo. (Ogorčeni medklici.) Anketa pri deželni vladi je potekla brezuspešno. Zastopnik trboveljske družbe je pri anketi predlagal, da referat ne sme v javnost, ker bi se na ta način lahko izdala »Geschäftsgeheimnis«, poverjenik za javna dela inž. Sernec pa je predlogu pritrđil. Vse štiti danes velekapitalizem! (Razburjenost in medklici.) Skrčili so se tudi kontingenti premoga, ki jih je dala družba lansko leto aprovizacijam javnih nameščencev na razpolago. Mi pa se bomo poslužili vseh sredstev, da pridemo do premoga po cenah, ki jih moremo utrpeti. Nadalje preide govornik na poslovanje v železniškem ministrstvu in na šefa dr. Korošca samega. Vprašanje služb. pragmatike se vleče tudi pri železničarjih kot morska kača. Sami obeti od Draškovića do dr. Korošca, udejevitve pa od nikoder. Pomočnik ministra in pomočniki tega pomočnika vsi so enaki, vsi lajčki, ki oškodujejo državo za milijone in jim je pred očmi samo politična misija, ki jo morajo momentano opravljati.

»Neka se bune, samo da rade!« to je odgovor na vse zahteve in prošnje. ZJŽ. bo šla v

boj skupno z javnimi nameščenci, zahteva pa tudi od njih popolne solidarnosti. Železničarji so pripravljani, tudi javni nameščenci naj se pripravijo, da bo že prvi udarec zalegel in imel uspeh. Kadar pride čas, naj med nami ne bo omahljivcev! — Deržičevemu referatu je sledilo burno pritrjevanje. Pred zaključkom shoda prečita tajnik Bekš nastopno resolucijo, ki slove:

Na javnem shodu dne 10. avgusta t. l. v Ljubljani zbrani slovenski javni nameščenci in upokojenci obojega spola in vseh strok so sklenili sledečo resolucijo.

1. Osrednja vlada se pozivlja, da sprejme od večine komisije za revizijo projekta zakona o javnih nameščencih osvojeni in ministrskemu svetu predloženi osnutek službene pragmatike, četudi začasno in naredbenim potom ter ga čimprej uveljavi. Po članu glavne kontrole Milutinu Popoviću osnovani manjšinski načrt službene pragmatike naj vlada odkloni, ker ne odgovarja niti duhu modernega časa, še manj pa demokratičnim načelom in bi se ž njim že itak razdrapano razmere v državni upravi še bolj ustalile.

2. Slovenski javni nameščenci vidijo načeloma v pasivni volilni pravici edino pot, ki jih privede do njihovih pravic in jim zagotovi primerno socijalno stališče. Ugotavljajo, da jim je ta pravica nekvarno njihovemu gnotnemu položaju postavno zajamčena ter odločno protestirajo proti vsaki določbi, ki bi jih oropala kakršnikoli državljskih pravic.

3. Zahtevajo, da se jim z naredbo D. R. br. 66.398 dovoljeni 25 % povišek počeni od 1. junija dalje nemudoma izplača od vseh, 1. decembra 1919 prejetih draginskih doklad, ker z ozirom na vedno rastočo draginjo ne uvidevajo, zakaj bi se jim godilo bolje kot njih tovarišem v Srbiji in Črni gori.

4. Protestirajo z vso ogorčenostjo proti podražanju premoga in železnic ter obsojajo tudi vnaprej vsako vlado, ki bi s pomočjo velekapitalističnih podjetij na katerikoli način kvarno vplivala na njih življenjski boj.

5. Izjavljajo odkrito, da sta tako vlada kot narodno predstavništvo reševala njih pravice doslej samo z obeti, ki se niso nikdar ali pa samo deloma udejevitili. Zato proti obema činiteljema nimajo več zaupanja in — zahtevajo, da se sedanji parlament razpusti in da vlada v najkrajšem roku razpiše volitve v konstitutno anto.

6. Odklanjajo vsako odgovornost za posledice, ki bi nastale, ako vlada ne ugodit pod točkami 1—4 te resolucije stavljenim zahtevam.

Resolucija je bila sprejeta skoraj soglasno. Proti njej je glasovalo samo nekaj zborovalcev, ki so hoteli, da stopijo javni nameščenci na plan — brez nje. Sklepno je govoril v imenu manualnega proletarijata še g. Korošec, nakar je predsednik Lilleg vrlo dobro uspeli shod zaključil. — Čuli so se glasovi, da je imel shod značaj ultimata.

Sodeč po resnosti in odločnosti, s katero so nastopili vsi govorniki, bi imelo biti tako. Mi pa kličemo vladi istotako zadnjikrat: Zgani se, da ne bo prepozno! Kadar se oglasimo prihodnjic, tedaj pa dejo vsi oziri. Smatramo namreč za potrebno, da si ohranimo svojo državo, ki jo tirajo nje voditelji — v prepad. —k—

Bez organizacije i stališkog glasila ne možemo postići poboljšanje svog materijalnog položaja.

Listnica upravnštva.

Vsem novim naročnikom naznanjamo, da jim ne moremo poslati julijskih števil, ker so nam povsem pošle. Prosimo vnovič, da se pri naročitvah pišejo naslovi točno in razločno. Navede naj se odslej tudi pošta, ker poštni pečat mnogokrat ni čitljiv.

KROJAŠTVO

FRAN IGLIČ

Ljubljana, Kelodvorska ul. 28,
preje v Trstu.

Izdelovanje oblek za gospode,
otroke in uniforme. Za dame po
najnovejšem modernem kroju.

Lastna zaloga modnega blaga.

Uradnikom znaten popust!

Kavarna „Central“

19-3

se priporoča za mnogo-
brojen obisk. Pristna kava,
cena in solidna postrežba.

Stefan Miholič, kavarnar.

Ljubljana - - Sv. Petra nasip.

Vedno
najnovejše

Od
dobrega
najboljše

Specijalna
modna in športna trgovina
:: za gospode in dečke ::

J. KETTE, Ljubljana

Aleksandrova cesta 3.

Modni salon Stuchly - Maške LJUBLJANA,

Židovska ul. 3,

Dvorski trg 1.

Priporočamo veliko izbiro najnovejših svilenih klubukov, čepic in slamnikov za dame in deklice.

Popravila točno in
ceno.

Žalini klubuki vedno
v zalogi.

Važno za uradnike!!

VZAJEMNO PODPORNKO DRUŠTVO V LJUBLJANI R. Z. Z O. J.

Kongresni trg št. 19.

dovoljuje ranžijska posojila; na te opozarjamo zlasti one uradnike, ki imajo dolgove v Nemški-Avstriji. Ti si s takojšnjo poravnavo dolgov lahko veliko pridobe na valuti. Vso tozadevno transakcijo izvede zadruga sama in sicer brezplačno in le proti povrnitvi naraslih stroškov. — Prospekti na razpolago!

Naročajte in širite „Naš Glas“!

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani, Duajska cesta 17,

je ustanovila oddelek za

življenjska zavarovanja

Sprejema: V življenjskem oddelku: zavarovanja na doživetje in smrt v vseh sestavah, zavarovanja na otroško doto, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi pogoji.

V požarnem oddelku: zavarovanja vseh premakljivih in nepremakljivih predmetov, ki se poškodujejo po ognju, streli in po eksploziji svetilnega plina po znano nizkih cenah.

Podružnica: CELJE, Breg 33.

Ceniki in pojasnila z obrat. pošto brezplačno.

Zanesljivi posredovalci se vedno sprejemajo.

17-3